

**POMIĘDZY OPOREM
A PRZYSTOSOWANIEM –
SPOŁECZEŃSTWO WOBEC WŁADZY
KOMUNISTYCZNEJ 1944–1948**

**ELŻBIETA
PAPROCKA**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Pomiędzy oporem a przystosowaniem – społeczeństwo wobec władzy komunistycznej 1944–1948

Klasa/czas trwania:

IV/90 minut

Cele

Uczeń:

- charakteryzuje działalność PSL i Stanisława Mikołajczyka w latach 1945–1947;
- omawia działalność podziemia antykomunistycznego (NSZ, WiN, NZW);
- opisuje losy żołnierzy niezłomnych oraz represje aparatu bezpieczeństwa;
- omawia sytuację polskiej emigracji politycznej i działalność rządu na uchodźstwie.

Metody/techniki/formy pracy:

- metoda projektu;
- debata „za i przeciw”.

Środki dydaktyczne:

- <http://oblawaaugustowska.pl> (głównie);
- http://oblawaaugustowska.pl/storage/cms_oblawaaugustowska/files/oblawa-ipn.pdf;
- <https://ipn.gov.pl/zag>;
- <https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/teki-edukacyjne/27580,Propaganda-Polski-Ludowej.html>;
- <https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/teki-edukacyjne/27595,Polskie-podziemie-niepodleglosciowe-19441956.html>;
- <http://pamiec.pl/pa/edukacja/materialy-edukacyjne-i/teki/9622,Konspiracyjne-Wojsko-Polskie-w-latach-19451948.html>.

Opis przebiegu lekcji:

1. Dwa tygodnie przed planowanymi zajęciami nauczyciel dzieli uczniów na grupy i przydziela zadania. Informuje uczniów, że poza podanymi źródłami powinni również samodzielnie poszukać informacji w internecie i literaturze.

Grupa I

Przygotujcie wystąpienie o działalności podziemia antykomunistycznego, w tym Narodowych Sił zbrojnych, Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość (WiN), Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW). Uwzględnijcie program działań tych organizacji oraz stosunek do działań władz komunistycznych. Wykorzystajcie źródła nr 21, 22, 27, 31 z Materiałów dla ucznia teki IPN Polskie podziemie niepodległościowe.

Grupa II

Przygotujcie wystąpienie o represjach wobec podziemia antykomunistycznego. Uwzględnijcie w nim sylwetki „żołnierzy niezłomnych”, informacje o „obławie augustowskiej”. W tym wykorzystajcie informacje z portalu o obławie oraz materiały dla ucznia z teki IPN Konspiracyjne Wojsko Polskie oraz z teki IPN Propaganda Polski Ludowej z materiałów dla ucznia źródło nr 2.

Grupa III

Przygotujcie wystąpienie o stanowisku władz emigracyjnych wobec komunistycznej władzy i podejmowanej przez emigracyjne władze działalności. W tym celu wykorzystajcie źródło nr 8 z „Propaganda Polski Ludowej – Materiały dla ucznia, s. 28 oraz karty nr 6 i 9 z materiałów zatytułowanych Propaganda Polski Ludowej – karty oraz źródła nr 10, 12, 15, 19 Materiałów dla ucznia teki Polskie podziemie niepodległościowe.

Grupa IV

Przygotujcie wystąpienie (może być w formie prezentacji) o działalności PSL i Stanisława Mikołajczyka w latach 1945–1947. Wykorzystajcie materiały z teki IPN Propaganda Polski Ludowej karty, karta nr 3 oraz portalu tematycznego: <http://wybory1947.pl/w47/>.

Grupa V

Przygotujcie wystąpienie na temat powojennych losów dowódców PSZ: <http://pamiec.pl/pa/biblioteka-cyfrowa/audycje/patroni-naszych-ulic?page=0>.

Podczas lekcji uczniowie prezentują przygotowane materiały. Następnie wybrani uczniowie biorą udział w debacie za i przeciw: Opór czy przystosowanie – czy była właściwa droga wobec działań komunistów w latach 1944–1947? Salę lekcyjną można przedzielić, aby przysłuchujący się dyskusji mogli zająć stanowisko przed dyskusją oraz mieć możliwość zmiany stanowiska po jej zakończeniu.

Komentarz metodyczny

Warunkiem podstawowym i niezbędnym do przeprowadzenia tej lekcji jest znajomość wydarzeń z życia politycznego w Polsce lat 1944–1947. Bez tej wiedzy uczniowie nie odnajdą się w poleconych im materiałach. W podanych tekstach edukacyjnych IPN są również materiały dla nauczycieli, w nich scenariusze zajęć. Dla uczniów z trudnościami zalecane jest przydzielenie do grupy V.